

Aktywność seksualna współczesnych nauczycieli. Wyniki badań własnych

Teachers' sexual activity. Results of author's own study

Barbara Jankowiak

Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii, Wydział Studiów Edukacyjnych
 Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Streszczenie

Wstęp. Celem pracy było zbadanie aktywności seksualnej współczesnych nauczycieli w ich podstawowych związkach partnerskich oraz czy aktywność ta wiąże się z podejmowaniem zdrady. Zbadano również poczucie satysfakcji seksualnej nauczycieli oraz dokonano analizy zachowań seksualnych w odniesieniu do warunków partnerskiej normy seksualnej.

Materiał i metody. Osobami badanymi byli nauczyciele. Grupa badana liczyła 305 osób, w tym 228 kobiet i 77 mężczyzn. Średnia wieku w całej próbie wynosiła 36,05 roku. Przeprowadzone porównania świadczą o tym, że osoby badane tworzą głównie związki małżeńskie (81,3%), znacznie rzadziej kohabitacyjne bez wspólnego zamieszkiwania (10,5%), a najrzadziej kohabitacyjne (8,2%). Żadna osoba badana nie deklarowała tworzenia związku homoseksualnego. W badanej grupie nauczycieli 69,2% osób było rodzicami, natomiast 30,8% nie posiadało potomstwa.

Anonimowe badania kwestionariuszowe prowadzono w okresie od października do listopada 2007 roku. Zastosowano skonstruowany specjalnie do potrzeb pracy Kwestionariusz do Badania Aktywności Seksualnej.

Wyniki: Przeprowadzenie badań pozwoliło na scharakteryzowanie badanych nauczycieli pod względem aktywności seksualnej w podstawowych związkach partnerskich w odniesieniu do warunków seksualnej normy partnerskiej. Poddano także analizie związków aktywności seksualnej w związku partnerskim ze zdradą.

Wnioski: Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że podejmowanie aktywności seksualnej poza swoim podstawowym związkiem zależy od tego, czy podejmowana jest aktywność seksualna w podstawowym związku. Także satysfakcja seksualna oraz satysfakcja z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w podstawowym związku partnerskim wiąże się z podejmowaniem zdrady. Z dokonanych obliczeń wynika, jest ona niższa w grupie odbywających stosunki seksualne poza podstawowym związkiem partnerskim.

Seksuologia Polska 2008; 6 (2): 64–76

Słowa kluczowe: aktywność seksualna, satysfakcja seksualna, nauczyciele

Abstract

Introduction. The main idea of the paper is to examine teachers' sexual activity in their basic relationships and beside them (as well as the sexual satisfaction.) The analysis sexual activity in terms of sexual norm between partners were also explored.

Material and methods. The research was carried on teachers. The group consisted of 305 person, 228 women and 77 men. The average age was 36.05 years. 81.3% teachers was married, 10.5% was cohabited but living apart and 8.2% living together. There was no homosexual relations. In terms of being parents: 69.2% have some children and 30.8% have none. An anonymous questionnaire research was carried from October to November 2007. The applied method included Questionnaire for Testing Sexual Activity — developed solely for the purpose of this study.

Results. The conducted research allowed characterizing the researched teachers in relation to the sexual activity in basic relationships in comparison with the conditions of sexual relationship norm. The connection between sexual activity in a relationship and adultery has also been analysed.

Conclusions. The calculations prove that being sexually active beyond the basic relationship depends on sexual activity in the latter one. The sexual satisfaction in basic relationship as well as frequency of sexual contacts are closely related to adultery. The calculations show that level of the satisfaction is lower in the group of those who are sexually active beyond their basic relationship.

Polish Sexology 2008; 6 (2): 64–76

Key words: sexual activity, sexual behaviour, teachers

Wstęp

Celem niniejszej pracy było przedstawienie wyników badań dotyczących aktywności seksualnej i satysfakcji seksualnej współczesnych nauczycieli w ich podstawowych związkach partnerskich oraz poza nimi.

Zawód **nauczyciela** to jedna z najbardziej wymagających profesji. Wykonywanie zadań związanych z tą pracą niesie ze sobą szereg sytuacji, które mogą być źródłem różnorodnych trudności dla osób, które wykonują ten zawód [1]. Przyczyną charakterystycznego rodzaju stresu doświadczanego przez nauczycieli jest to, że bliski kontakt interpersonalny odgrywa w ich pracy istotną rolę, a osobowość nauczyciela, jego umiejętności interpersonalne i wrażliwość, stanowią swoiste narzędzie pracy [2–6].

Satysfakcjonujące życie osobiste może pełnić zasadniczą funkcję w procesie radzenia sobie z wyzwaniami zawodowymi. Istotny jest fakt, że nauczyciele zajmują się nie tylko nauczaniem, ale również wychowywaniem kolejnego pokolenia, w tym wychowaniem do życia w małżeństwie i rodzinie. Jest to grupa zawodowa, która w swojej pracy niejednokrotnie podejmuje tematykę relacji seksualnych. Jednym z celów jej oddziaływań wychowawczych jest wykształcenie w uczniach umiejętności tworzenia trwałych i satysfakcjonujących związków partnerskich.

W pełnionej przez nauczycieli funkcji nie wystarczy jednak wiedza i kompetencje zawodowe. Ze względu na jego bliski kontakt z uczniami i ogromne obciążenie rolą ważne jest również, by nauczyciel czuł się osobą szczęśliwą i spełnioną, nie tylko zawodowo, lecz również prywatnie.

Aktywność seksualna rozumiana jest w tej pracy jako „działanie ukierunkowane na osiągnięcie satysfakcji seksualnej lub do niej zmierzające (aktywność przygotowawcza) oraz działania spełniające potrzebę seksualną lub redukującą napięcie seksualne (aktywność spełniająca)” [7, 8].

Według Obuchowskiego [9], „aktywność seksualna jest wynikiem właściwości seksualnych osoby ludzkiej, które formują się z nią od początku życia, kształ-

tują się indywidualnie, a zakres form jest tak duży, że to, co jednym uniemożliwia uzyskanie satysfakcji seksualnej, dla innych bywa jej warunkiem”.

Satysfakcja seksualna jest rozumiana w tej pracy jako ogólne zadowolenie ze swojego życia seksualnego.

Materiał i metody

W badaniach zastosowano Kwestionariusz do Badania Aktywności Seksualnej. Narzędzie to skonstruowano na potrzeby badania na podstawie wiedzy teoretycznej na temat funkcjonowania seksualnego ludzi dorosłych oraz wiedzę na temat wcześniej prowadzonych w tym obszarze badań. W wyborze zachowań seksualnych kierowano się między innymi kryteriami Partnerskiej Normy Seksualnej. Autorem tego podejścia do normy seksualnej jest Giese [10], a zmodyfikował je Imieliński [11, 12]. Jest to norma, która ma odróżnić normalne zachowania i praktyki seksualne od nienormalnych w konkretnym układzie partnerskim. Jej punktem odniesienia nie jest więc konkretna jednostka, tylko idea tworzona przez partnerów seksualnych. To ujęcie normy seksualnej akcentuje aspekt hedonistyczny i więziotwórczy seksualności ludzkiej. Zgodnie z tą sześciowarunkową normą, do jej zakresu można zaliczyć wszelkie formy aktywności seksualnej, zachowania i praktyki seksualne, które zachodzą pomiędzy dojrzałymi osobami przeciwnej płci (obecnie warunek różnicy płci nie jest konieczny, aby zachowanie uznać za normalne), są akceptowane, zmierzają do uzyskania obustronnej rozkoszy, nie szkodzą zdrowiu oraz nie naruszają norm współżycia społecznego. Analizie poddano także wybrane zachowania seksualne o cechach odchylenia.

Procedura badawcza składała się z trzech etapów:

- etap selekcyjny — polegał na wyborze osób do badań i uzyskaniu ich zgody na wzięcie udziału w badaniach. Po uzyskaniu wstępnej zgody na badanie (w rozmowie zapoznawczej) osobie badanej przedstawiony został cel badań i sposób

Tabela 1. Aktywność seksualna a płeć (tabela krzyżowa)

		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Osoby nieaktywne seksualnie	Liczba	13	3	16
	Odsetek płci	5,7	3,9	5,2
Osoby aktywne seksualnie	Liczba	215	74	289
	Odsetek płci	94,3	96,1	94,8
Ogółem	Liczba	228	77	305
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,8	25,2	100,0

ich przeprowadzenia. Osoby badane uzyskały również wszelkie potrzebne wyjaśnienia dotyczące dyskrecji, dobrowolności i anonimowości badań.

- etap badań właściwych — polegał na anonimowych badaniach kwestionariuszowych. Osobami badanymi byli nauczyciele. Grupa badawcza liczyła 305 osób. Wszyscy badani zostali jeszcze raz poinformowani o celu przeprowadzanych badań, o ich anonimowości i dobrowolności. Kwestionariusze rozdawano w papierowych kopertach, które badani zaklejali po udzieleniu odpowiedzi. Na początku każdego z kwestionariuszy umieszczono instrukcję. Osoby badane wypełniały kwestionariusze samodzielnie i w umówionym (dogodnym dla nich) terminie oddawały je prowadzącemu badanie.
- etap opracowania wyników — polegał na statystycznym opracowaniu wyników w programie SPSS oraz ich interpretacji.

Wyniki badań

Fakt podejmowania aktywności seksualnej

Badanych podzielono ze względu na płeć i sprawdzono czy istnieją różnice pomiędzy kobietami i mężczyznami pod względem podejmowania bądź niepodjęmowania aktywności seksualnej w swoich związkach.

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że większość badanych kobiet (94,3%) i większość badanych mężczyzn (96,1%) jest aktywna seksualnie w swoich związkach partnerskich. Wyniki analizy testami χ^2 wskazują, że różnice między grupami nie są istotne statystycznie. Tak więc 94,8% nauczycieli podejmuje aktywność seksualną w swoich związkach, a tylko 5,2% deklaruje, że nie podejmuje takiej aktywności (tab. 1).

Postanowiono zbadać, czy aktywność seksualna w podstawowym związku może wiązać się z tym, że

osoba podejmuje aktywność seksualną poza swoim związkiem. Przeanalizowano, czy fakt podejmowania bądź też unikania aktywności seksualnej w związku partnerskim wiąże się ze zdradzaniem swojego partnera.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że podejmowanie aktywności seksualnej poza swoim podstawowym związkiem zależy od aktywności seksualnej w podstawowym związku. Uzyskane wyniki wskazują na to, że 28,6% osób, które nie są aktywne seksualnie w swoim podstawowym związku, podejmuje tę aktywność poza nim. Spośród osób, które są aktywne seksualnie w podstawowym związku, tylko 8,7% podejmuje aktywność poza nim. Analiza testami χ^2 wskazuje, że przywołane różnice są istotne statystycznie (tab. 2, 3).

Poziom satysfakcji z aktywności seksualnej

Postanowiono zbadać poziom satysfakcji z aktywności seksualnej podejmowanej w związku partnerskim. Zmienna „poziom satysfakcji z aktywności seksualnej w związku partnerskim” jest wielowartościowa. Jej wskaźnikiem były odpowiedzi w skali do badania satysfakcji seksualnej od 0 do 9. Średnia w badanej próbie wyniosła 7,02 (odchylenie standardowe [SD, *standard deviation*] 2,029). Średnia dla kobiet osiągnęła 7,01 (SD 2,038), natomiast dla mężczyzn 7,04 (SD 2,016). Stwierdzono brak istotnych statystycznie różnic między płciami.

Poddano również analizie poziom satysfakcji seksualnej badanych w zależności od tego, czy podejmują aktywność seksualną poza podstawowym związkiem partnerskim. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabeli 4 i 5.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że satysfakcja seksualna w związku partnerskim jest niższa w grupie odbywających stosunki seksualne poza podstawowym związkiem partnerskim ($t = 17,184$, $p = 0,000$).

Tabela 2. Aktywność seksualna w podstawowym związku a podejmowanie aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (tabela krzyżowa)

Aktywność seksualna w podstawowym związku		Aktywność seksualna poza podstawowym związkiem		Ogółem
		Nie	Tak	
Nie	Liczba	10	4	14
	Odsetek aktywności seksualnej	71,4	28,6	100,0
Tak	Liczba	263	25	288
	Odsetek aktywności seksualnej	91,3	8,7	100,0
Ogółem	Liczba	273	29	302
	Odsetek aktywności seksualnej	90,4	9,6	100,0
	Odsetek ogółem	90,4	9,6	100,0

Tabela 3. Aktywność seksualna w podstawowym związku a podejmowanie aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (testy χ^2)

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)	Istotność dokładna (dwustronna)	Istotność dokładna (jednostronna)
χ^2 Pearsona	6,085	1	,014		
Poprawka na ciągłość	4,009	1	,045		
Iloraz wiarygodności	4,303	1	,038		
Dokładny test Fishera				,035	,035
Test związku liniowego	6,065	1	,014		
Ważne obserwacje (n)	302				

Tabela 4. Różnice w satysfakcji seksualnej w zależności od płci oraz podejmowania aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim — testy efektów międzyobiektowych (statystyki opisowe)

	Aktywność poza podstawowym związkiem	Średnia	SD	N
Kobiety	Nie	7,16	1,874	206
	Tak	5,06	2,977	16
	Ogółem	7,01	2,038	222
Mężczyźni	Nie	7,23	1,815	64
	Tak	6,00	2,730	12
	Ogółem	7,04	2,016	76
Ogółem	Nie	7,18	1,857	270
	Tak	5,46	2,861	28
	Ogółem	7,02	2,029	298
	Ogółem	6,83	2,268	298

SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe

Przeżywanie orgazmu

Postanowiono zbadać, jak często orgazm odczuwają kobiety i mężczyźni w badanej próbie oraz czy istnieją w tym zakresie różnice między płciami.

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że przeżywanie orgazmu podczas każdego kontaktu seksualnego

deklaruje 45,5% kobiet i 92% mężczyzn. Natomiast 48,7% kobiet i 8% mężczyzn twierdzi, że przeżywa orgazm „czasami”, zaś 5,8% kobiet deklaruje, że nigdy nie przeżywa orgazmu. Odpowiedzi tej nie zaznaczył żaden mężczyzna. Wyniki analizy testu χ^2 wskazują, że różnice między płciami są istotne statystycznie (tab. 6, 7).

Tabela 5. Różnice w satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w zależności od płci oraz podejmowania aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (testy efektów międzyobiektywnych)

Źródło zmienności	Zmienna	F	Istotność	Cząstkowe η^2
Model skorygowany	Satysfakcja seksualna	6,931	,000	,066
Stała	Satysfakcja seksualna	1003,047	,000	,773
Płeć	Satysfakcja seksualna	1,584	,209	,005
Aktywność poza podstawowym związkiem	Satysfakcja seksualna	17,184	,000	,055

Tabela 6. Przeżywanie orgazmu a płeć (tabela krzyżowa)

Orgazm		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Nigdy	Liczba	13	0	13
	Odsetek płci	5,8	0	4,3
Czasami	Liczba	109	6	115
	Odsetek płci	48,7	8,0	38,5
Zawsze	Liczba	102	69	171
	Odsetek płci	45,5	92,0	57,2
Ogółem	Liczba	224	75	299
	Odsetek orgazmu	74,9	25,1	100,0
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,9	25,1	100,0

Tabela 7. Przeżywanie orgazmu a płeć (testy χ^2)

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
χ^2 Pearsona	49,716	2	,000
Iloraz wiarygodności	59,057	2	,000
Test związku liniowego	45,512	1	,000
Ważne obserwacje (n)	299		

Tabela 8. Przeżywanie orgazmów w podstawowym związku partnerskim a podejmowanie aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (tabela krzyżowa)

Orgazm		Aktywność seksualna poza podstawowym związkiem		Ogółem
		Nie	Tak	
Nigdy	Liczba	10	3	13
	Odsetek	76,9	23,1	100,0
Czasami	Liczba	108	7	115
	Odsetek	93,9	6,1	100,0
Zawsze	Liczba	153	18	171
	Odsetek	89,5	10,5	100,0
Ogółem	Liczba	271	28	299
	Odsetek orgazmów	90,6	9,4	100,0
	Odsetek ogółem	90,6	9,4	100,0

Tabela 9. Odczucia towarzyszące aktywności seksualnej a płeć (tabela krzyżowa)

		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Przyjemność	Liczba	205	73	278
	Odsetek płci	91,9	97,3	93,3
Obojętność	Liczba	14	2	16
	Odsetek płci	6,3	2,7	5,4
Niechęć	Liczba	4	0	4
	Odsetek płci	1,8	0	1,3
Ogółem	Liczba	223	75	298
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,8	25,2	100,0

Tabela 10. Odczucia podczas kontaktów seksualnych w podstawowym związku partnerskim a podejmowanie aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (tabela krzyżowa)

		Aktywność seksualna poza podstawowym związkiem		Ogółem
		Nie	Tak	
Przyjemność	Liczba	257	21	278
	Odsetek	92,4	7,6	100,0
Obojętność	Liczba	12	4	16
	Odsetek	75,0	25,0	100,0
Niechęć	Liczba	2	2	4
	Odsetek	50,0	50,0	100,0
Ogółem	Liczba	271	27	298
	Odsetek	90,9	9,1	100,0
	Odsetek ogółem	90,9	9,1	100,0

Postanowiono również sprawdzić, czy przeżywanie bądź nieprzeżywanie orgazmu podczas kontaktów seksualnych w podstawowym związku partnerskim wiąże się z podejmowaniem aktywności seksualnej poza związkiem. Wyniki uzyskanych analiz przedstawiono w tabeli 8.

Z analiz przeprowadzonych testami χ^2 wynika, że nie ma istotnych statystycznie różnic między grupami osób w zależności od tego, czy przeżywają orgazm podczas kontaktów seksualnych w swoim związku partnerskim. Oznacza to, że fakt przeżywania, bądź nie, orgazmu nie wiąże się z podjęciem aktywności seksualnej poza swoim związkiem.

Wyniki zaprezentowanych badań wskazują, że to satysfakcja seksualna, a nie przeżywanie orgazmu, jest istotne ze względu na podejmowanie zdrady.

Odczucia towarzyszące aktywności seksualnej

Postanowiono sprawdzić, jakie odczucia towarzyszą aktywności seksualnej kobiet i mężczyzn

oraz czy istnieją w tym zakresie różnice między płciami.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że odczuwanie przyjemności podczas kontaktów seksualnych deklaruje 91,9% kobiet i 97,3% mężczyzn. Obojętność stwierdza 6,3% kobiet i 2,7% mężczyzn. Niechęć deklarują wyłącznie kobiety (1,8%). Wyniki analizy testami χ^2 wskazują, że różnice między kobietami i mężczyznami nie są istotne statystycznie (tab. 9).

Postanowiono również sprawdzić, czy osoby badane różnią się pod względem podejmowania aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim w zależności od tego, jakie odczucia towarzyszą ich kontaktom seksualnym w podstawowym związku partnerskim. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabelach 10 i 11.

Z wykonanych obliczeń wynika, że badani zdradzający różnią się od niezdradzających tym, jakie odczucia towarzyszą ich kontaktom seksualnym

Tabela 11. Odczucia podczas kontaktów seksualnych w podstawowym związku partnerskim a podejmowanie aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (testy χ^2)

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
χ^2 Pearsona	13,836	2	,001
Iloraz wiarygodności	8,742	2	,013
Test związku liniowego	13,653	1	,000
Ważne obserwacje (n)	298		

w podstawowym związku. Spośród osób, które odczuwają przyjemność podczas kontaktów seksualnych w swoim związku, tylko 7,6% zdradza swoich partnerów. Spośród osób odczuwających obojętność, 25% podejmuje aktywność seksualną poza swoim związkiem, a spośród osób odczuwających niechęć, aż 50% podejmuje taką aktywność. Należy jednak wziąć pod uwagę, że badanych odczuwających niechęć było zaledwie 4. Nie jest to więc grupa reprezentatywna. Zgodnie z analizą testem χ^2 różnice między grupami są istotne statystycznie.

Częstotliwość odbywania genitalnych kontaktów seksualnych

Kolejną poddaną analizie zmienną niezależną była częstotliwość odbywania genitalnych kontaktów seksualnych przez mężczyzn i kobiety w badanej grupie. Zmienna „częstotliwość podejmowania stosunków genitalnych w związku partnerskim” jest zmienną wielowartościową. Ankietowani mogli zaznaczyć odpowiedź spośród następujących propozycji:

- kilka razy w tygodniu;
- raz w tygodniu;
- kilka razy w miesiącu;
- raz w miesiącu;
- kilka razy w roku;
- nie odbywam stosunków genitalnych od ponad roku.

Postanowiono również sprawdzić, czy pod względem analizowanej zmiennej istnieją różnice między kobietami a mężczyznami.

Wyniki przeprowadzonych obliczeń wskazują, że odbywanie genitalnych stosunków seksualnych kilka razy w tygodniu deklaruje 31,3% kobiet i 39,5% mężczyzn. Odbywanie raz w tygodniu genitalnych stosunków seksualnych deklaruje 21,9% kobiet i 26,3% mężczyzn. Odpowiedź „kilka razy w miesiącu” zaznaczyło 33,5% kobiet i 25% mężczyzn. Odbywanie raz w miesiącu genitalnych stosunków seksualnych deklaruje 5,4% kobiet i 5,3% mężczyzn. Odpowiedź „kilka razy w roku” zaznaczyło 4,9% kobiet i 2,6% mężczyzn. De-

klarację nieodbywania kontaktów seksualnych od ponad roku złożyło 3,1% kobiet i 1,3% mężczyzn. Różnice między grupami okazały się nieistotne statystycznie (tab. 12).

Poziom satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych

Postanowiono również zbadać poziom satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w związku partnerskim. Zmienna „poziom satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w związku partnerskim” jest wielowartościowa. Wskaźnikiem zmiennej były odpowiedzi w skali do badania satysfakcji seksualnej od 0 do 9. Średnia w badanej próbie 6,83 (SD 2,268). Średnia dla kobiet wyniosła 6,84 (SD 2,245), natomiast dla mężczyzn 6,80 (SD 2,35). Stwierdzono brak istotnych statystycznie różnic między płciami.

Poddano również analizie poziom satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w zależności od tego, czy badani podejmują aktywność seksualną poza podstawowym związkiem partnerskim. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabelach 13 i 14.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że satysfakcja z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w związku partnerskim jest niższa w grupie odbywających stosunki seksualne poza podstawowym związkiem partnerskim ($t = 14,65$; $p = 0,000$).

Dokonując analizy zachowań, postanowiono odnieść się do warunków **partnerskiej normy seksualnej**, ponieważ punktem odniesienia w normie partnerskiej nie jest konkretna jednostka, tylko diada tworzona przez partnerów seksualnych (tab. 15).

Warunek różnicy płci. Obecnie ten warunek jest jedynym, który nie musi być spełniony, aby dane zachowanie zaliczyć do normy partnerskiej. W 1973 roku Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne (APA, *American Psychological Association*) uznało, że homoseksualizm różni się od heteroseksualizmu jedynie kierunkiem popędu seksualnego, natomiast nie

Tabela 12. Częstotliwość odbywania genitalnych kontaktów seksualnych a płeć (tabela krzyżowa)

		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Nie odbywam od ponad roku	Liczba	7	1	8
	Odsetek płci	3,1	1,3	2,7
Kilka razy w roku	Liczba	11	2	13
	Odsetek płci	4,9	2,6	4,3
Raz w miesiącu	Liczba	12	4	16
	Odsetek płci	5,4	5,3	5,3
Kilka razy w miesiącu	Liczba	75	19	94
	Odsetek płci	33,5	25,0	31,3
Raz w tygodniu	Liczba	49	20	69
	Odsetek płci	21,9	26,3	23,0
Kilka razy w tygodniu	Liczba	70	30	100
	Odsetek płci	31,3	39,5	33,3
Ogółem	Liczba	224	76	300
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,7	25,3	100,0

Tabela 13. Różnice w satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w zależności od płci oraz podejmowania aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim — testy efektów międzyobiektowych (statystyki opisowe)

Płeć	Aktywność poza podstawowym związkiem	Średnia	SD	N
Kobiety	Nie	6,98	2,086	206
	Tak	5,06	3,336	16
	Ogółem	6,84	2,245	222
Mężczyźni	Nie	7,05	2,096	64
	Tak	5,50	3,205	12
	Ogółem	6,80	2,350	76
Ogółem	Nie	7,00	2,085	270
	Tak	5,25	3,227	28
	Ogółem	6,83	2,268	298

SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe**Tabela 14. Różnice w satysfakcji z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w zależności od płci oraz podejmowania aktywności seksualnej poza podstawowym związkiem partnerskim (testy efektów międzyobiektowych)**

Źródło zmienności	Zmienna	F	Istotność	Cząstkowe η^2
Model skorygowany	Satysfakcja z częstotliwości	5,337	,001	,052
Stała	Satysfakcja z częstotliwości	737,825	,000	,715
Płeć	Satysfakcja z częstotliwości	,310	,578	,001
Aktywność poza podstawowym związkiem	Satysfakcja z częstotliwości	14,650	,000	,047

ma innych cech charakterystycznych dla patologii, i skreśliło to zachowanie z listy dewiacji (stanowisko to zaakceptowała Światowa Organizacja Zdrowia

[WHO, *World Health Organization*]). W poddanej analizie grupie ani jedna osoba badana nie zadeklarowała tworzenia związku homoseksualnego.

Tabela 15. Norma partnerska w podstawowym związku partnerskim

Norma partnerska	Zachowania seksualne	Występowanie zachowań	Częstość
Warunek różnicy płci	Zachowania homoseksualne	Tak	0
		Nie	305
Warunek dojrzałości	Z osobą poniżej 15. rż.	Tak	0
		Nie	305
Warunek obustronnej akceptacji	Zachowania seksualne bez ochoty partnera	Tak	72
		Nie	230
	Zachowania seksualne bez własnej potrzeby	Tak	191
		Nie	111
	Odczucia towarzyszące aktywności seksualnej	Przyjemność	278
		Obojętność	16
Niechęć		4	
Warunek uzyskania rozkoszy	Poziom satysfakcji z aktywności seksualnej	Średnia 7,02 (SD 2,029)	
		Średnia 6,83 (SD 2,268)	
	Poziom satysfakcji z częstotliwości genitalnych stosunków seksualnych	Tak	286
		Nie	13
Warunek nieszkodzenia zdrowiu	Zachowania seksualne antyzdrowotne	Tak	23
		Nie	279
Warunek nienaruszania norm współżycia społecznego	Zachowania seksualne w miejscach publicznych	Tak	91
		Nie	211

SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe**Tabela 16. Zachowania seksualne bez ochoty partnera a płeć (tabela krzyżowa)**

Zachowania seksualne bez ochoty partnera		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Nie	Liczba	191	39	230
	Odsetek płci	84,5	51,3	76,2
Czasami	Liczba	26	23	49
	Odsetek płci	11,5	30,3	16,2
Tak	Liczba	9	14	23
	Odsetek płci	4,0	18,4	7,6
Ogółem	Liczba	226	76	302
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,8	25,2	100,0

Warunek dojrzałości. Wszystkie osoby badane zadeklarowały tworzenie związków z dojrzałym partnerem.

Warunek obustronnej akceptacji. Warunek ten zakłada dobrowolność. Ma więc na celu uniknięcie podejmowania kontaktów seksualnych wymuszanych siłą lub podstępem. Może dojść do naruszenia tego warunku, gdy jeden z partnerów współżyje tylko ze względu na potrzebę partnera z wyłączeniem własnej.

W badanej grupie większość osób (191) podejmuje współżycie bez własnej potrzeby, nie podejmuje takiego zachowania 111 osób. Bez ochoty partnera współżyją 72 osoby, natomiast nie podejmuje takiej aktywności 230 badanych. Poniżej przedstawiono szczegółowo omawiane wyniki.

Zbadano, czy respondentom zdarzyło się współżyć płciowo z partnerem, wiedząc, że nie ma on na to

Tabela 17. Zachowania seksualne bez ochoty partnera a płeć (testy χ^2)

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
χ^2 Pearsona	36,134	2	,000
Iloraz wiarygodności	32,821	2	,000
Test związku liniowego	34,961	1	,000
Ważne obserwacje (n)	302		

Tabela 18. Zachowania seksualne bez własnej potrzeby a płeć (tabela krzyżowa)

Współzycie bez własnej potrzeby		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Nie	Liczba	71	40	111
	Odsetek płci	31,4	52,6	36,8
Czasami	Liczba	102	25	127
	Odsetek płci	45,1	32,9	42,1
Tak	Liczba	53	11	64
	Odsetek płci	23,5	14,5	21,2
Ogółem	Liczba	226	76	302
	Odsetek bez własnej potrzeby	74,8	25,2	100,0
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,8	25,2	100,0

Tabela 19. Zachowania seksualne bez własnej potrzeby a płeć (testy χ^2)

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
χ^2 Pearsona	11,153(a)	2	,004
Iloraz wiarygodności	10,922	2	,004
Test związku liniowego	9,307	1	,002
Ważne obserwacje (n)	302		

ochoty. Badani, odpowiadając na zadane pytanie, mogli zaznaczyć jedną z trzech odpowiedzi: „nie”, „czasami”, „tak”. Wyniki badań dla kobiet i mężczyzn przedstawiono w tabelach 16 i 17.

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że pod względem zmiennej „współzycie z partnerem bez jego ochoty” istnieją istotne statystycznie różnice pomiędzy kobietami a mężczyznami. Twierdząco na zadane pytanie o podejmowanie tego typu zachowań seksualnych odpowiedziało 4% kobiet i 18,4% mężczyzn. Czasami takie zachowanie podejmuje 11,5% kobiet i 30,3% mężczyzn. Bez ochoty partnera nie podejmuje współzycia 84,5% kobiet i 51,3% mężczyzn. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że mężczyźni częściej niż kobiety podejmują współzycie seksualne, wiedząc, że ich partnerki nie czują potrzeby podejmowania aktywności seksualnej.

Sprawdzono, czy badanym zdarzyło się współzycie płciowo tylko ze względu na potrzebę partnera, bez własnej potrzeby. Badani, odpowiadając na zadane pytanie, mogli zaznaczyć jedną z trzech odpowiedzi: „nie”, „czasami”, „tak”. Wyniki badań dla kobiet i mężczyzn przedstawiono w tabelach 18 i 19.

Z analiz przeprowadzonych testem χ^2 wynika, że istnieją istotne statystycznie różnice pomiędzy kobietami a mężczyznami pod względem zmiennej „współzycie z partnerem bez własnej potrzeby”. Do takiego zachowania przyznaje się 23,5% kobiet i 14,5% mężczyzn. Czasami współzycie z partnerem bez własnej potrzeby 45,1% kobiet i 32,9% mężczyzn. Nie wykazuje takiego zachowania 31,4% kobiet i 52,6% mężczyzn. Wyniki te potwierdzają, że badane kobiety podejmują zachowania seksualne ze swoimi partnerami nawet,

Tabela 20. Zachowania seksualne antyzdrowotne a płeć (tabela krzyżowa)

Zachowania seksualne antyzdrowotne		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Nie	Liczba	210	69	279
	Odsetek płci	92,9	90,8	92,4
Czasami	Liczba	11	5	16
	Odsetek płci	4,9	6,6	5,3
Tak	Liczba	5	2	7
	Odsetek płci	2,2	2,6	2,3
Ogółem	Liczba	226	76	302
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,8	25,2	100,0

Tabela 21. Zachowania seksualne w miejscach publicznych a płeć (tabela krzyżowa)

Zachowania seksualne w miejscach publicznych		Płeć		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
Nie	Liczba	169	42	211
	Odsetek płci	74,8	55,3	69,9
Czasami	Liczba	22	14	36
	Odsetek płci	9,7	18,4	11,9
Tak	Liczba	35	20	55
	Odsetek płci	15,5	26,3	18,2
Ogółem	Liczba	226	76	302
	Odsetek obserwowany	74,8	25,2	100,0
	Odsetek płci	100,0	100,0	100,0
	Odsetek ogółem	74,8	25,2	100,0

gdy nie mają na to ochoty — tylko ze względu na potrzebę partnera.

Warunek uzyskania rozkoszy. Wiąże się on nie-
rozerwalnie z istotą kontaktów seksualnych, które mają na celu osiągnięcie przyjemności, komfortu psychicznego oraz zaspokojenie potrzeby seksualnej. W badanej grupie nauczycieli poziom satysfakcji z aktywności seksualnej podejmowanej w związkach partnerskich jest wysoki — w skali od 0 do 9 średnia w badanej próbie wyniosła 7,02 (SD 2,029), średnia poziomu satysfakcji z częstotliwości genitalnych stosunków seksualnych wyniosła 6,83, przy odchyleniu standardowym 2,268. Większość badanych odczuwa przyjemność podczas kontaktów seksualnych — „tak” odpowiedziało 278 osób. Przeżywanie orgazmu deklaruje 286 osób. Nie przeżywa orgazmu 13 badanych.

Warunek nieszkodzenia zdrowiu. Warunek ten ma zapewnić, by zachowania seksualne służyły dobru fizycznemu i psychicznemu człowieka. Niedopuszczalne jest więc niszczenie zdrowia zarówno fi-

zycznego — cielesnego, jak i psychicznego. W badanej grupie nauczycieli zachowania seksualne antyzdrowotne podejmują 23 osoby, a nie podejmuje takich zachowań 279 osób.

W badaniu pytano nauczycieli o podejmowanie zachowań seksualnych, które szkodzą ich zdrowiu. Badani, odpowiadając na zadane pytanie, mogli zaznaczyć jedną z trzech odpowiedzi: „nie”, „czasami”, „tak”. Wyniki badań kobiet i mężczyzn przedstawiono w tabeli 20.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że większość osób badanych nie podejmuje zachowań seksualnych, które szkodzą ich zdrowiu (92,9% kobiet i 90,8% mężczyzn). Czasami takie zachowania podejmuje 4,9% kobiet i 6,6% mężczyzn. Odpowiedzi „tak” na zadane pytanie udzieliło 2,2% kobiet i 2,6% mężczyzn. Różnice między płciami okazały się nieistotne statystycznie.

Warunek nienaruszania norm współżycia społecznego. Ma on na celu zapewnić otoczeniu jednostki ochronę przed niechcianym uczestnictwem w ak-

Tabela 22. Zachowania seksualne w miejscach publicznych a płeć (testy χ^2)

	Wartość	df	Istotność asymptotyczna (dwustronna)
Chi-kwadrat Pearsona	10,363(a)	2	,006
Iloraz wiarygodności	9,914	2	,007
Test związku liniowego	8,502	1	,004
Ważne obserwacje (n)	302		

tywności płciowej. Zachowania seksualne nie mogą więc naruszać dobra innych i porządku społecznego. W badanej grupie nauczycieli 91 osób współżyje w miejscach publicznych, a 221 nie podejmuje takich zachowań seksualnych. Poniżej przedstawiono szczegółowe wyniki uzyskanych analiz.

Pytano respondentów o podejmowanie zachowań seksualnych w miejscach, w których mogli być obserwowani przez innych ludzi (np. kino, park). Badani, odpowiadając na pytanie, mogli zaznaczyć jedną z trzech odpowiedzi: „nie”, „czasami”, „tak”. Wyniki badań kobiet i mężczyzn przedstawiono w tabelach 21 i 22.

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że 15,5% badanych kobiet i 26,3% badanych mężczyzn podejmuje zachowania seksualne w miejscach, w których mogą być obserwowani przez innych ludzi, na przykład w kinie lub parku. Czasami takie zachowania podejmuje 9,7% badanych kobiet i 18,4% badanych mężczyzn. Nie podejmuje takich zachowań 74,8% badanych nauczycielek i 55,3% badanych nauczycieli. Różnice między płciami zgodnie z analizą testami χ^2 okazały się istotne statystycznie.

Zbadano także wybrane **zachowania seksualne o cechach odchyleń**. Większość osób badanych deklaruje, że nie jest poniżana ani uderzana podczas stosunku płciowego przez swojego partnera (95,1% kobiet i 98,7% mężczyzn). Czasami takie zachowania seksualne zdarzają się 10 badanym nauczycielkom (4,4% badanej grupy) i tylko 1 nauczycielowi (1,3% badanej grupy). Odpowiedź „tak” na zadane pytanie padła od 1 nauczycielki (0,4% badanej grupy), nie udzielił jej ani jeden nauczyciel. Większość badanych deklaruje niepodejmowanie zachowań seksualnych polegających na uderzaniu lub poniżaniu partnera seksualnego podczas stosunku (98,2% kobiet i 94,7% mężczyzn). Zaledwie 4 badane nauczycielki (co stanowi 1,8% badanej grupy kobiet) i 3 badanych nauczycieli (co stanowi 3,9% badanych mężczyzn) czasami podejmują takie zachowania. Tylko jeden mężczyzna (1,3% badanej grupy mężczyzn) odpowiedział „tak”

na zadane pytanie o podejmowanie tego typu zachowań, nie odpowiedziała tak ani jedna kobieta. Z wyników przeprowadzonych badań wnioskuje się również, że bardzo niewielu badanych zdarza się podejmować seks grupowy — odpowiedź „czasami” wybrały 3 kobiety (co stanowi 1,3% badanej grupy kobiet) i jeden mężczyzna (co stanowi 1,3% badanej grupy mężczyzn). W badanej grupie 98,7% nie podejmuje seksu grupowego.

Przeprowadzone badania pozwoliły na **scharakteryzowanie badanych nauczycieli pod względem aktywności seksualnej** w podstawowych związkach partnerskich. Poddano także analizie **związek aktywności seksualnej w związku partnerskim ze zdradą**. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że podejmowanie aktywności seksualnej poza swoim podstawowym związkiem zależy od aktywności seksualnej w podstawowym związku. Także satysfakcja seksualna wiąże się z aktywnością seksualną poza podstawowym związkiem. Z przeprowadzonych analiz wynika, że satysfakcja seksualna w związku partnerskim jest niższa w grupie odbywających stosunki seksualne poza podstawowym związkiem partnerskim. Także satysfakcja z częstotliwości odbywania genitalnych kontaktów seksualnych w związku partnerskim jest niższa w grupie odbywających stosunki seksualne poza podstawowym związkiem partnerskim). Z wykonanych obliczeń wynika także, że badani zdradzający różnią się od niezdradzających tym, jakie odczucia towarzyszą ich kontaktom seksualnym w podstawowym związku. Spośród osób, które odczuwają przyjemność podczas kontaktów seksualnych w swoim związku, tylko 7,6% zdradza swoich partnerów. Spośród osób odczuwających obojętność 25% podejmuje aktywność seksualną poza swoim związkiem, a spośród osób odczuwających niechęć taką aktywność podejmuje aż 50%. Natomiast fakt przeżywania bądź nieprzeżywania orgazmu nie wiąże się z podjęciem aktywności seksualnej poza swoim związkiem.

Piśmiennictwo

1. Muszyńska E. Problemy nauczycieli i uczniów we współczesnej szkole w Polsce. W: Miluska J. (red.). Psychologia rozwiązywania problemów szkoły. „Bonami” Wydawnictwo–Drukarnia, Poznań 2001: 13–37.
2. Sęk H. Wypalenie zawodowe u nauczycieli. Społeczne i podmiotowe uwarunkowania. W: J. Brzeziński, L. Witkowski (red.). Edukacja wobec zmiany społecznej. EDYTOR, Poznań–Toruń 1994: 325–343.
3. Sęk H., Pasikowski T. Analiza wyników. W: H. Sęk (red.). Wypalenie zawodowe. Zakład Wydawniczy K. Domke, Poznań 1996: 123–137.
4. Sęk H. Uwarunkowania i mechanizmy wypalenia zawodowego w modelu społecznej psychologii poznawczej. W: Sęk H. (red.). Wypalenie zawodowe. Przyczyny mechanizmy zapobieganie. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000: 83–113.
5. Sęk H. Wypalenie zawodowe u nauczycieli. Uwarunkowania i możliwości zapobiegania. W: Sęk H. (red.). Wypalenie zawodowe. Przyczyny mechanizmy zapobieganie. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000: 149–168.
6. Sęk H. Wypalenie zawodowe u nauczycieli — przyczyny, uwarunkowania i możliwości zapobiegania. W: Miluska J. (red.). Psychologia rozwiązywania problemów szkoły. „Bonami” Wydawnictwo–Drukarnia, Poznań 2001: 271–288.
7. Gapik L. Psychospołeczne aspekty zachowania seksualnego. W: Imieliński K. (red.). Seksuologia społeczna. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1984.
8. Gapik L. Aktywność seksualna. W: K. Imieliński (red.). Seksuologia. Zarys encyklopedyczny. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1985.
9. Obuchowski K. Psychologia dążeń ludzkich. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1983.
10. Giese H. (red.). Seksuologia. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1976.
11. Imieliński K. (red.). Seksuologia społeczna. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1984.
12. Imieliński K. Zarys seksuologii i seksjatrii. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1986.